

AUTISME NETTVERKET

Nr. 2 - 2003

*Universitetet i Oslo, Institutt for
spesialpedagogikk
Sosial- og helsedirektoratet
Utdannings- og
forskningsdepartementet
Statlig spesialpedagogisk
støttesystem.*

**Prosjektprofil for oppbygging
av knutepunktfunksjon
i Autismenettverket**

Psykiske lidelser hos voksne
mennesker med autisme
og psykisk utviklingshemming

Psykiske lidelser hos voksne mennesker med autisme og psykisk utviklingshemming – prosjektprofil

*Prosjekt for oppbygging av knutepunkt for autisme og
psykiske lidelser hos voksne*

**Harald Martinsen, Sissel Berge Helverschou, Gro Kalvenes, Harald Bjella,
Jarle Eknes, Trine Lise Bakken, Dag Erik Eilertsen**

*Avdeling for voksenhabilitering og Psykiatrisk avdeling for psykisk utviklingshemmede,
Ullevål universitetssykehus HF*

Autismeenheten, Institutt for spesialpedagogikk, UiO

© Autismeenheten 2003
ISBN: 82-8075-013-4

Autismeenheten
Nasjonalt kompetansenettverk for autisme
Postboks 1144 Blindern
0317 Oslo

<http://www.isp.uio.no/autisme>
<http://www.autismenett.no>

Setting og form: Autismeenheten
Omslag: Askim Grafix AS i samarbeid med Autismeenheten
Trykk og innbinding: GCS, Oslo

Innhold

Bakgrunn for prosjektet	1
Begrunnelse for prosjektet.....	2
Målgruppe	3
Oppdragsbeskrivelse	4
Mål	4
Visjoner for prosjektet og fremtidig knutepunktfunksjon	7
Individuelt nivå	7
Faglig prinsipielt nivå	7
Administrativt nivå.	8
Virksomhet.	9
Utvikling av kartleggingsverktøy.	9
Brukerrettede prosjekter	10
Prosjektgruppens sammensetning	13
Planlagte publikasjoner	15
Rapporter fra prosjektet	15
Artikler og rapporter fra delprosjekter	16

Bakgrunn for prosjektet

Gjennom kontrakt mellom Sosial- og helsedepartementet og Universitetet i Oslo er det opprettet et nasjonalt, funksjonsrettet kompetansenettverk for autisme – Autismenettverket.

Autismenettverket består av en faglig enhet – Autismeenheten – og knutepunkter som innehar spisskompetanse innen feltet, som ikke kan forventes dekket av spesialisttjenestenes ordinære autisemekompetanse.

De ordinære ansvarsforholdene for 1. og 2.linjetjenesten endres ikke ved autismenettverkets knutepunktfunksjoner. Tjenester fra knutepunkter i autismenettverket kommer i tillegg til det tjenestetilbud som gis fra de øvrige faginstanser som er involvert på ulike ansvarsnivåer. Autismenettverket skal gi sine tjenester i samarbeid med ordinære spesialisttjenester fra habiliteringstjenester, psykisk helsevern, det spesialpedagogiske støttesystem og andre.

Den faglige enheten er lagt til Institutt for spesialpedagogikk. Overordnet faglig ledelse for Autismenettverket, Autismeenheten og knutepunktfunksjonene er knyttet til et professorat lokalisert ved instituttet. Autismeenheten har ansvar for forskning, undervisning og utvikling av tjenestetilbud til mennesker med autisme og skal bistå med kompetanseutvikling og koordinering av knutepunktfunksjonene i Autismenettverket. Den faglige enheten har ansvar for å inngå avtaler om knutepunktfunksjoner. Slik avtale er inngått med avdeling for voksenhabilitering og psykiatrisk avdeling for psykisk utviklingshemmede ved Ullevål Universitetssykehus, HF for å bygge opp et knutepunkt i forhold til mennesker med autisme og psykiske lidelser.

Begrunnelse for prosjektet

Autisme er en gjennomgripende utviklingsforstyrrelse som kjennetegnes av betydelige vansker i forhold til sosial interaksjon, kommunikasjon og et begrenset og repeterende repertoar av interesser og aktiviteter. De kommunikative problemene er særlig store hos personer som også er psykisk utviklingshemmet. Det er rimelig å vurdere mennesker med autisme som ekstra sårbare i forhold til å utvikle psykisk lidelse. Det er derfor grunn til å anta at mange mennesker med autisme har en psykisk lidelse som ikke har blitt behandlet eller tatt hensyn til.

Å diagnostisere psykiske lidelser hos personer i normalbefolkningen baserer seg i det alt vesentlige på informasjon fra pasienten selv. Det kan være rapportering om angstreaksjoner, lavt selvbilde eller persepsjonsforstyrrelser, som hørselhallusinasjoner. Hos personer med begrensede kommunikasjonsferdigheter, vil diagnostiseringsarbeidet by på store utfordringer.

Vanskene med å diagnostisere psykiske lidelser hos personer med autisme er omfattet med økende interesse. Forskere har grepet fatt i problemstillingen og enkelte studier er gjort. Disse vil bli gjort rede for i egne publikasjoner fra prosjektet.

Det finnes en rekke vel utprøvde instrumenter for å screene symptomer på psykisk lidelse hos psykisk utviklingshemmede. Særlig kjent er DASH II og PAS-ADD. Problemet med disse og andre instrumenter er at autismespektrumforstyrrelser (ASD) / autisme er et av de fenomenene instrumentene er konstruert for å fange opp. Instrumentene vil da ikke være egnet for å fange opp psykisk lidelse hos målgruppen, all den tid autisme overlapper symptommessig med flere psykiske lidelser, særlig tvangslidelse og psykose.

Personer med autisme og psykisk utviklingshemming som har en psykisk lidelse i tillegg, har ikke egnede tilbud i Norge i dag. Dette er delvis beskrevet i en rapport fra Statens Helsetilsyn (nr. 5, 2000) «Utviklingshemmede med alvorlige atferdsavvik og/eller psykiske lidelser – en kartlegging av spesialisthelsetjenestens tilbud og behov» Mennesker med autisme og psykiske lidelser utgjør en «gråsonegruppe» og faller mellom to stoler, da habiliteringstjenestene primært ikke er etablert for å gi tilbud til personer med psykisk lidelse, og psykisk helsevern har hatt meget begrenset erfaring med autisme. Konsekvensen er at gruppen ofte har problemer med å få tilgang på adekvate tjenester og ofte mottar tilfeldige tilbud. Dette er begrunnelsen for at Autismenettverket ser et stort behov for å få etablert et egnet tjenestetilbud for mennesker med autisme og psykiske lidelser.

Målgruppe

Målgruppen for prosjektet skal i første rekke være voksne mennesker med autisme og psykisk utviklingshemming og mistanke om eller diagnostisert psykisk lidelse. Avgrensningen er gjort fordi denne gruppen vurderes å ha de største problemene med å få adekvate spesialisthelsetjenester. Utfordringene ved diagnostisering og utforming av tjenestetilbud til den valgte gruppen er store. Det kan være aktuelt å utvide målgruppen på et senere tidspunkt.

Prosjektet omfatter bare personer med primær-diagnoser innen autismespekteret, klienter hvor en med rimelig grad av sikkerhet kan fastslå at grunnlidelsen er autisme. Den store utfordringen vil i utgangspunktet være å kunne skille mellom atferdskarakteristika ved autisme og symptomer på ulike psykiske lidelser.

Det er generell enighet om at forekomsten av psykiske lidelser er høyere blant psykisk utviklingshemmede generelt enn i normalbefolkningen. Forekomst av psykiske lidelser hos mennesker med autisme er lite studert og publiserte undersøkelser viser svært varierende resultater. Dette kan ha sammenheng med at det ikke finnes standardiserte instrumenter for å identifisere psykiske forstyrrelser hos mennesker med autisme og psykisk utviklingshemming.

Undersøkelsen som ble gjennomført av Statens helsetilsyn (Rapport nr. 5, 2000), opererer med et anslag på ca 300 personer med autisme, psykisk utviklingshemming og alvorlige atferdsavvik og eventuelt psykisk lidelse. Denne gruppen er delvis overlappende med vår målgruppe. Klinisk erfaring tilsier et det i tillegg er mange personer med autisme og psykiske lidelser som ikke har utfordrende atferd. Målgruppen for prosjektet er altså ikke stor i antall, men hver klient representerer store utfordringer, både kompetansemessig og økonomisk. Prosjektarbeidet vil føre til sikrere kunnskap om hvor stor gruppen er.

Oppdragsbeskrivelse

Arbeidet med å utvikle et knutepunkt med spisskompetanse på området autisme og psykisk lidelse er organisert som et femårig prosjekt fra august 2001 til juli 2006. Knutepunktet er planlagt som et regionalt kompetanseknutepunkt i helseregion øst, men med ansvar for spredning av kompetansen til fagmiljøer også i de andre helseregionene. Prosjektet skal resultere i et tjenesteytende knutepunkt innen utgangen av juli 2006. Det er i Norge behov for å bygge opp kompetanse for denne gruppen både i forhold til kommuner og spesialisthelsetjeneste.

Mål

- » Prosjektet skal innen juli 2006 utvikles til et fagmiljø i helseregion øst med spisskompetanse på området autisme, psykisk utviklingshemming og psykiske lidelser.
- » Fagmiljøet skal samarbeide med, og så langt råd er, gi sine tjenester gjennom det øvrige hjelpeapparat. Fagmiljøet skal også være et drivermiljø i forhold til oppbygging av slik spisskompetanse i alle landets helseregioner.

Delmål

1. Gjennomføre fenomenbeskrivelser av psykisk lidelse hos personer med autisme og psykisk utviklingshemming
2. Utvikle kartleggingsverktøy for identifisering av symptomer
3. Utvikle spisskompetanse på diagnostisering, behandlingstiltak og helhetlige tjenestetilbud til mennesker med autisme og psykiske lidelser gjennom kompetansehevende brukerrettede prosjekter.
4. Etablere samarbeid med kliniske miljøer i de andre helseregionene for å sikre spredning av kompetansen til hele landet.

Fordi det ikke eksisterer standardiserte instrumenter for kartlegging eller diagnostiske kriterier for å identifisere psykiske lidelser hos mennesker med autisme, består arbeidet av to hovedområder:

- Hvordan identifisere symptomer hos mennesker med autisme som har psykiske lidelser?

For å kunne utvikle adekvate behandlingsmetoder og et godt tjenestetilbud, må man først kunne kjenne igjen og identifisere vanskene. Det eksisterer ikke egnede instrumenter for avdekking av psykisk lidelse hos

vår målgruppe. Prosjektet tok utgangspunkt i antagelsen om at psykiske lidelser hos mennesker med autisme begrepsmessig er de samme som i normalbefolkningen. Det vil si at personer med autisme blir rammet av de samme psykiske lidelsene, selv om fremtredelsesform kan være en annen. Det ble nødvendig å gjennomføre en forskningsbasert del av prosjektet. Hoveddelen i denne delen av prosjektet er beskrivelse av ulike former for psykisk lidelse hos personer med autisme og psykisk utvikling, samt utvikling av et kartleggingsverktøy for identifisering symptomer hos denne gruppen. Prosjektgruppen har begrenset arbeidet til å fokusere på de fire hovedgruppene av psykiatriske lidelser: psykoser, depresjon, angstforstyrrelser og tvangslidelse.

- Hva kjennetegner god behandling og et godt tjenestetilbud for mennesker med autisme, psykisk utviklingshemning og psykiske lidelser?

I denne del av prosjektet er Autismenettverkets etablerte arbeidsform, brukerrettede prosjekter, innfallsvinkelen. Prosjektgruppen samarbeider med ordinær spesialisthelsetjeneste og aktuell kommune om utvikling av behandling og tjenestetilbud til aktuelle brukere. Erfaringene fra de brukerrettede prosjektene vil bli oppsummert i forhold til hver av de fire hovedgruppene av psykiske lidelser og dermed utgjøre beskrivelser av og anbefalinger av behandlingsstrategier.

Visjoner for prosjektet og fremtidig knutepunktfunksjon

Individuelt nivå

Prosjektet autisme og psykiske lidelser skal bidra til at mennesker med autisme, psykisk utviklingshemning og psykiske lidelser får de tjenester de har behov for. Prosjektet skal gjennom sitt arbeid systematisere erfaringer fra brukerrettede prosjekter, samt utvikle metode for identifisering av symptomer hos målgruppen. Knutepunktfunksjonen skal legge føringer for arbeidet som vil innebære (1) reduksjon av bruk av makt og tvang, og (2) aktivt samarbeid med pårørende, og bistå med tjenester i samarbeid med spesialist-tjenester og kommunale tjenester gjennom å:

- utrede målpersonen for mulig psykisk lidelse.
- intervju nærpersioner (med kartleggingsverktøy) om målpersonens symptomer.
- bidra til å legge til rette for egnet behandling og tjenestetilbud for målpersonen.

Faglig prinsipielt nivå

Knutepunktets arbeid skal bidra til kompetanseheving på fagfeltet slik at mennesker med autisme, psykisk utviklingshemning og psykiske lidelser blir identifisert, får adekvate tjenester og god behandling. Dette innebærer at prosjektet skal føre til:

- øket bevissthet og erkjennelse innen spesialisthelsetjenestene av at mennesker med autisme kan ha psykiske lidelser.

- at nytt Kartleggingsverktøy rutinemessig blir brukt i arbeidet med å identifisere personer med autisme og psykiske lidelser.
- at nødvendige miljøbetingelser ved behandling av psykiske lidelser, blir vurdert i samsvar med erfaringer gjort i prosjektperioden
- at behandling vil bli gitt i samsvar med nyere forskning og erfaringer gjort i prosjektperioden
- at spesielle faktorer vedrørende tiltak for personer med autisme og psykisk lidelse blir fokusert i forhold til hver enkelt brukers individuelle behov. Dette gjelder spesielt kommunikasjon og tolkning av målpersonens symptomer.

Administrativt nivå

Knutepunktet skal gjennom sitt arbeid bidra til at det administrative nivået i kommunen, fylkeskommunen og i helseforetakene ser viktigheten og nytten av den dobbeltkompetansen som knutepunktfunksjonen representerer, og gjennom dette være i stand til å:

- benytte knutepunktets dobbeltkompetanse.
- organisere tjenestene slik at det bidrar til kontinuitet og stabilitet blant personalet ved bl.a. å legge til rette for frigjort tid til veiledning og faglig oppdatering.
- legge til rette for at kommunen tilrettelegger tjenestene slik at ulike kommunale instanser samarbeider til målpersonens beste.
- legge til rette for at habiliteringstjenesten samarbeider med andre deler av spesialisthelsetjenesten, særlig psykiatrien, der dette er nødvendig.

Virksomhet

Utvikling av kartleggingsverktøy

Virksomheten i prosjektet består av brukerrettede prosjekter og forskning / fagutvikling. I forprosjektfasen var vi opptatt av å kunne beskrive ulike psykiske lidelser hos målgruppen.

Det ble gjort gjentatte søk i forskningslitteraturen for å kunne bygge på nyere innsikter om vår målgruppe. Søkene gav begrensede resultater. Felles for konklusjonene i de artiklene som er publisert, er en etterlysning etter diagnostiske kriterier og standardiserte instrumenter i forhold til mennesker med autisme. Dette er begrunnelsen for at det var nødvendig å utvikle et kartleggingsverktøy.

Vi har valgt å benytte betegnelsen «kartleggingsverktøy» av flere grunner. For det første hadde vi ikke ambisjoner om å utvikle et diagnostisk verktøy i streng forstand. Særlig for autismepopulasjonen ville det være urealistisk å anta at en skulle kunne stille diagnoser på bakgrunn av et skjema som fylles ut av nærpersoner. Det vi håper å oppnå er først og fremst at nærpersoner gis en mulighet for på en strukturert måte å rapportere bekymring for klientens tilstand, og at denne rapporten kan gi behandlingsapparatet indikasjoner på at det foreligger problemer ut over de som er knyttet til autismediagnosen.

En annen grunn til å velge betegnelsen «kartleggingsverktøy» er knyttet til at vi i dag har mangelfull kunnskap om omfanget av psykiske vansker i autismepopulasjonen. Kartlegging av omfanget av slike vansker er en viktig begrunnelse for utvikling av verktøyet.

Utviklingsarbeidet vil bli gjennomført i tre faser:

1. En begrepsmessig avklaring av relevante psykiske problemer, og hvordan disse kan differensieres fra autisme. Dette innebærer også en diskusjon av relevante symptomer, og hvordan disse kan observeres hos mennesker med autisme.

2. Utprøving av kartleggingsverktøyet for personer med kjent autismediagnose og kjent (diagnostisert) psykisk lidelse. Hensikten med dette vil for det første være å få informasjon om hvordan et slikt verktøy oppleves av informantene, hvordan ulike symptomer (indikatorer) fungerer i praktisk bruk, og hvorvidt symptomer slik de skåres her skiller mellom personer med kjente diagnoser.
3. Utprøving og validering av kartleggingsverktøyet i en populasjon av personer med autisme (Nordland fylke).

Vi valgte i første omgang å konsentrere oss om lidelsene psykoser, depresjon (stemningslidelser), angstlidelser og tvangslidelser. Disse er valgt fordi de utgjør hovedtyngden av psykiske lidelser. Diagnostisering av personlighetsforstyrrelser hos utviklingshemmede er omdiskutert og er derfor utelatt i vårt prosjekt. De nevnte problemer er mer å betrakte som problemområder, og vil omfatte en rekke mer spesifikke typer problemer. En nærmere differensiering innen hver av disse kategoriene vil på sikt være en målsetning. Vi valgte å definere problemområdene slik disse er beskrevet i ICD-10. Dette fordi kapittel V («psykiske lidelser») i ICD-10 fra og med 1997 har vært offisiell klassifikasjon av psykiatriske sykdommer i Norge.

Beskrivelse av hvordan leddene i kartleggingsverktøyet er plukket ut og satt sammen vil foreligge i løpet av våren 2004 i publikasjonen «Prosjekt Autisme og Psykisk lidelse – Rapport nr. 1.»

Brukerrettede prosjekter

Det andre hovedområdet av prosjektet er gjennomføring av brukerrettede prosjekter.

Vi ønsker i første omgang å gjennomføre minimum to brukerrettede prosjekter innen hver hoveddiagnosegruppe, det vil si to prosjekter som omfatter personer med autisme og psykose, to med autisme og depresjon og så videre. Imidlertid viser det seg at det også innen autismepopulasjonen kan være slik at mange klienter har overlappende symptom-bilde og / eller flere psykiatriske diagnoser, slik at denne planen vil kunne vise seg å måtte utvides med flere brukerprosjekter.

Hovedsamarbeidspartneren i brukerprosjektene vil være de aktuelle habiliteringstjenester i Helse Øst. Det vil også være aktuelt å gjennomføre brukerrettede prosjekter med målpersoner som er innlagt ved PPU, Ullevål Universitetssykehus, HF. Vi ønsker også et samarbeid med psykiatrisk spesialisthelsetjeneste der dette er formålstjenlig. Prosjektet ønsker å benytte eksisterende kompetanse på området autisme og psykisk lidelse som besittes i habiliteringstjenesten og andre fagmiljøer, samt hos enkeltpersoner i Helse Øst og også i andre helseregioner mot slutten av prosjektperioden.

Autismenettverkets brukersentrerte prosjekter har disse retningslinjene:

1. Navngitte enkeltpersoner eller grupper innen autismebefolkningen skal være målpersoner i prosjektet.
2. En eller flere fagpersoner med stabil arbeidsmessig tilknytning til arbeidet for autismebefolkningen skal delta
3. Det skal foreligge plan for prosjektet som tilfredsstillende ordinære krav til en god prosjektplan.

4. Prosjektets målsetninger og problemstillinger skal være i samsvar med brukerens habiliteringsplan. Problemstillingene formuleres i forhold til et faglig prinsipielt nivå, slik at de på sikt kan bidra til fagutvikling på området autisme og psykisk lidelse.

Prosjektgruppens sammensetning

Harald Martinsen: professor ved Institutt for spesialpedagogikk, UIO. Martinsen er faglig leder for Det Nasjonale Autismenettverket og for dette prosjektet.

Jarle Eknes: psykologspesialist i habilitering. Ansatt ved Psykiatrisk avdeling for psykisk utviklingshemmede (PPU), Ullevål universitetssykehus (UUS), HF. Deltager i arbeidsgruppen.

Gro Kalvenes: vernepleier. Ansatt ved Avdeling for voksenhabilitering,. Deltager i arbeidsgruppen, og har ansvar for økonomi.

Michael B. Lensing: spesialpedagog. Ansatt ved Avdeling for voksenhabilitering, UUS, HF. Deltager i arbeidsgruppen frem til januar 2003, da han gikk over til ressursgruppen.

Trine L. Bakken: cand.san. / spesialsykepleier i psykiatri. Ansatt ved Psykiatrisk avdeling for psykisk utviklingshemmede, UUS, HF. Deltar som prosjektkoordinator.

Sissel B. Helverschou: psykologspesialist i habilitering. Ansatt ved Autismeenheten som forsker, Institutt for spesialpedagogikk, UIO. Deltager i prosjektets arbeidsgruppe.

Harald Bjella: psykiater. Ansatt ved avdeling for voksenhabilitering, UUS, HF.

Tor Jenssen: dr.psychol. Ansatt som 1.amanuensis ved Institutt for spesialpedagogikk, UiO. Deltager i prosjektets arbeidsgruppe frem til høsten 2002.

I tillegg har gruppen nytt godt av en gruppe ressurspersoners deltagelse og innspill:

- psykiater Rut Prietz, avdelingsoverlege Nils Olav Aanonsen, avdeling for voksenhabilitering, UUS, HF;
- avdelingsoverlege Sverre Løvoll og sjefpsykolog Nils Egil Foss, psykiatrisk avdeling for psykisk utviklingshemmede, UUS, HF;
- statistiker Dag Erik Eilertsen, psykologisk institutt, UiO.

Planlagte publikasjoner

Prosjektet vil publisere rapporter om erfaringer fra brukerprosjekter og resultater fra forskningsdelen av prosjektet. Resultatene planlegges å publiseres i relevante internasjonale tidsskrifter.

Noen av de planlagte publikasjonene vil bli gjort av enkeltdeltagere i prosjektgruppen på grunnlag av fra delprosjekter/studier.

Rapporter fra prosjektet

- Prosjektprofil.
- Prosjekt Autisme og Psykiske lidelser: Rapport nr. 1: Begrepsanalyse.
- Prosjekt Autisme og Psykiske lidelser: Rapport nr. 2: Validering av kartleggingsverktøyet.
- Prosjekt Autisme og Psykiske lidelser: Rapport nr. 3: Erfaringer fra Brukerrettede Prosjekter I.
- Prosjekt Autisme og Psykiske lidelser: Rapport nr. 4: Erfaringer fra brukerrettede prosjekter II.
- Prosjekt Autisme og Psykiske lidelser: Rapport nr. 5: Populasjonsstudie i Nordland.
- Prosjekt Autisme og Psykiske lidelser: Rapport nr. 6: Fenomenbeskrivelser:
 - Psykoser hos personer med autisme.
 - Depresjon og angst hos personer med autisme.
 - Tvang hos personer med autisme.

Artikler og rapporter fra delprosjekter

- Utvikling av kartleggingsverktøy for identifisering av symptomer på psykiske lidelser hos mennesker med autisme – begrepsavklaring: Psykose.
- Utvikling av kartleggingsverktøy for identifisering av symptomer på psykiske lidelser hos mennesker med autisme – begrepsavklaring: Tvang.
- Utvikling av kartleggingsverktøy for identifisering av symptomer på psykiske lidelser hos mennesker med autisme – begrepsavklaring: Angst.
- Utvikling av kartleggingsverktøy for identifisering av symptomer på psykiske lidelser hos mennesker med autisme – begrepsavklaring: Depresjon.
- Utvikling av kartleggingsverktøy for identifisering av symptomer på psykiske forstyrrelser hos mennesker med autisme: Utprøving/validering.
- Assessment of psychiatric disorders in individuals with autism and mental retardation. (Begrunnelse for og utvikling av kartleggingsverktøy.)
- Hvordan er det mulig å måle angst og depresjon hos personer med autisme? (Gro Kalvenes) Hovedfagsoppgave, Hovedfag i helsevitenskap, UiO.
- Psykoser hos personer med autisme og psykisk utviklingshemming: Presentasjon av 4 pasienter (Trine Bakken)
- Samspillkompetanse: testing av samspillkvaliteter hos pleiere til pasienter med autisme og psykose (2-3 artikler planlagt, Trine Bakken)
- Kasuspresentasjon: Hvordan kjenne igjen angst hos mennesker med autisme? (Sissel Berge Helverschou)
- Kasuspresentasjon: Tvangslidelse og bipolar lidelse hos en mann med autisme. (Jarle Eknes)
- Utvikling av kartleggingsverktøy for identifisering av symptomer på psykiske forstyrrelser hos mennesker med autisme: Utprøving i en populasjon.
- Utvikling av kartleggingsverktøy for identifisering av symptomer på psykiske forstyrrelser hos mennesker med autisme: Sammenligning med anerkjente instrumenter for psykisk utviklingshemmede.